

A szenvedés valóságáról

Lekció: Zsolt 73,12-28 | **Textus:** Jób 2,8-10

2019. október 20.

„Jób fogott egy cserépdarabot, azzal vakarta magát, és hamuba ült. A felesége ezt mondta neki: Még most is ragaszkodsz ahhoz, hogy feddhetetlen maradj? Átkozd meg Istent, és halj meg! De ő így felelt neki: Úgy beszélsz te is, ahogyan a bolondok szoktak beszélni! Ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk. Még ebben a helyzetben sem mondott Jób olyat, amivel vétkezett volna.” (Jób 2,8-10)

Kedves Gyülekezet!

1.

Nagyon szeretem a nyelvtant, a helyesírást. A kedvenc szabályaim azok, amiknek a magyarázata nagyon logikus és észszerű. Például a sütőkesztyűt azért írjuk egybe, mert bár a jelzót és a főnevet külön kéne írni – ha azt mondanám, hogy játszó gyerek ez így is lenne –, de ha a sütőkesztyű szavait különírnám, akkor az azt jelentené, hogy egy kesztyű épp süt. Azaz egyszerűen fogalmazva, ha egy ilyen összetételű szó különírva mást jelentene, mint egybe, akkor egybeírjuk.

Amit pedig ennél is jobban szeretek az az, amikor egy szó igeideje teológiailag is megalapozott. Pál apostol is rengetegszer fejez ki teológiai üzenetet a szavainak megválogatásával, gondoljunk például csak arra, hogy mekkora üzenete van annak, amikor egy olyan igeidővel írja le, hogy Jézust keresztre feszítették, ami azt fejezi ki, hogy maga az esemény a múltban történt, de a jelenre is hatással van!

Az a szó, amit ezzel a bevezetővel ide szeretnék hozni, az az *istenkép*. Ez a szó az embernek az Istenről alkotott képét jelenti. És az istenkép szót kis i-vel kell írni. Nem húzza alá pirossal a számítógép szövegszerkesztője, ha nagy i-vel írjuk, de ez a szövegszerkesztő igazából semmit nem húz alá pirossal, amit nagybetűvel írunk. Próbáljátok ki! Akár a mondat közepén elkezdhetem nagy d-vel írni azt, hogy De, De nem történik semmi. A számítógép megengedi nekünk azt a szabadságot, hogy bármiből tulajdonnevet csináljunk, mindenkinek a szubjektív döntése, hogy mit emel fel erre a szintre. Írhatod nagy i-vel azt, hogy istenkép. Hogy „az én Istenképem”. Még

az is lehet, hogy tiszteletből teszed, mert az Isten szót megilleti a nagy kezdőbetű. És igazad is van. De ne téveszd össze a saját istenképedet a nagybetűs Istennel! És itt már érezzük, hogy elsősorban nem a helyesírásunkról van szó... Ahogy a számítógép szövegszerkesztője megengedi, hogy nagy i-vel írjuk az istenképet, ugyanúgy a világ is megengedi, hogy a saját istenképünket nagybetűs igazsággá tegyük, és ne legyen bennünk semmi érzékenység afelé, hogy ezt a nagybetűs istenképünket megkülönböztessük a nagybetűs, élő Istentől.

Múltkor egy reklámban az a mondat jött elém, hogy „*A valóságnak egyedül a képzeleted szab határt.*” Amekkora végtelen szabadságot lehet kihallani ebből a mondatból elvben, akkora megrövidítése ez az igazi valóságnak a gyakorlatban. Ha e mondat szerint a képzeleted azt mondja, hogy a valóság nem más, minthogy leugorhatsz az épület tetejéről anélkül, hogy megsérülnél, a végtelen szabadság helyett az életed, az épséged megrövidítésével fogsz találkozni. A valóság nem tudott róla, hogy egyedül a képzeleted szab neki határt. Ugyanígy a nagybetűs, élő Istent rövidítjük meg azzal, ha a saját istenképünket emeljük arra a szintre, ahol az ő helye van, és nem ő lesz szegényebb ettől, hanem mi. És a baj nem az, hogy van istenképünk. Jó dolog, ha – bár tükör által homályosan, de – látjuk őt, ha van róla tapasztalatunk, vagy ha gondolkodunk róla. Szegényebbek attól leszünk, ha egy idő után lezárunk, és nem vagyunk rá nyitottak, hogy ezt ő formálja, hogy ebbe ő belelépjen.

Igehirdetés-sorozatban vagyunk együtt, hétről hétre a csak vallásos ember, vagy a keresztyénséget csak hírből ismerő, de azt elutasító ember nagybetűs istenképét hozzuk ide az imádság házába, kérve az élő Istent, hogy lépjen be az ő valóságával ezekbe a zárt rendszerekbe, és szeretetével és igazságával szabjon határt a képzeletünknek. És az a tapasztalatunk, hogy ezeket a határokat ő sokkal tágasabbra szabja a valósággal, mint amilyenek a képzeletünkkel láttuk őket eddig. Mert egyszerűbb a saját, nagybetűs istenképünkhöz lealacsonyítani az Istent, mint kinyitni és felemelni a hitünket abba a magasságba, amiben ő lakik az ő teljességével.

Azért kell a mai igehirdetés elején erről a nyitottságról beszélni, mert ez a mostani istentisztelet témája egy olyan részéről beszél az életünknek, ami fáj. És amikor valami fáj, akkor teljesen érthetően hajlamosak vagyunk bezárni, és kapaszkodni azokba a mechanizmusokba, amik eddig segítettek minket a túlélésben, a tüneti kezelésben, a fájdalomcsillapításban.

A mai igehirdetés témája a szenvedés. Erről szól Jób könyve is, amiből az igehirdetés alapigéjeként olvastam fel három verset. Jób könyvének eleje azt beszéli el, hogy a gonosz megvádolja Jóbot Isten előtt, miszerint Jób csak azért áldja őt, mert jó dolga van. Ha elvonnánk mindazt, ami van, inkább átkoznánk az Istent. Isten pedig megengedi a szenvedést. Ez egy nagyon nehéz rész a Bibliában. Számomra biztos. Miért kell bizonyítania a mindenható Istennek bármit is a gonosznak? Miért teszi ki neki az embert? Igen, az ő akaratától egy hajszál sem eshet le a fejünkről... De akkor miért engedi meg mégis, hogy leessen? Akkor miért nem szab határt rengeteg szörnyűségnek? Miért nem mondja már annyi helyen, hogy eddig és ne tovább? Miért nem ad választ? Az lehet, hogy jó ez az Isten, de akkor nem mindenható, különben ténne valamit. Vagy lehet, hogy mindenható ez az Isten, viszont nem jó, mert különben ténne valamit. Mikor kereső emberek, de sokszor keresztyének is Isten létéről őszintén gondolkodunk, ezek azok a kérdések, amikbe a legtöbben beleütközünk, és nem tudunk továbblépni rajtuk. Ha már Istentől nem érkezik válasz, válaszolunk magunknak az ő nevében, az így kapott istenképet pedig bezárjuk, lepecsételjük és eltesszük mélyre. Amikor pedig jön a szenvedés, és szükségünk lenne vigasztaló, jó és mindenható, mennyei Édesatyára, ezt a hamis, megrövidített istenképet vesszük elő, ami nem alkalmas kapaszkodásra, vigasztalásra, megtartásra, így méltó is arra, hogy elforduljunk tőle. A tragédia pedig az, hogy pont akkor hagy cserben ez az Istennel összetévesztett istenkép, amikor a leginkább szükségünk lenne szegényes és téves képzetek helyett a valóságra.

2.

Jób szenved. *„...fogott egy cserépdarabot, azzal vakarta magát, és hamuba ült.”* (Jób 2,8) Először a felesége, majd hosszú fejezeteken keresztül a barátai mennek oda hozzá tanácsokkal ellátni őt szenvedése közben. Első ránézésre a két csoport két ellentétes és szélsőséges nézetet képvisel. Jób felesége egy istentelen szélsőségnek tűnik. Ezt mondja: *„Még most is ragaszkodsz ahhoz, hogy feddhetetlen maradj? Átkozd meg Istent, és halj meg!”* (Jób 2,9) A barátok viszont egy kegyes, vallásos állásponton vannak. Hosszasan fejtegetik Jóbna, hogy a jóért jutalom jár, a rosszért büntetés, és tudjuk ugyebár, hogy Isten nem bottal ver, úgyhogy Jób esetére sem lehet más magyarázat, egyértelmű, hogy valami nagyon nagy bűnéért bünteti őt szenvedéssel az igazságos Isten.

Két zárt rendszer az, ami előttünk áll. A feleség zárt rendszere, amiben a szenvedésre nem adható más értelmes reakció, mint elfordulni attól, aki megengedte, és a barátok zárt rendszere, amiben a szenvedés okára nem adható más értelmes indoklás, mint az, hogy ezzel büntet valamit az Isten. Az egyik oldal túlélési mechanizmusa, tüneti kezelése, fájdalomcsillapítása az, hogy okold Istent; a másik oldalé, hogy okold magad. Bármennyire is különbözőnek tűnnek ezek az álláspontok, igazából nagyon közel vannak egymáshoz, egy tőből fakadnak. Sőt, nem is biztos, hogy valakire csak az egyik, vagy csak a másik igaz. Mindkét válasz ott lehet ugyanabban az emberben. Bennünk is. Ahogy a harmadik út is ott van, az origó, amin ez esetben Jób áll. A felolvasott részben a feleségének adott választ olvashatjuk: *„Úgy beszélsz te is, ahogyan a bolondok szoktak beszélni! Ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk.”* (Jób 2,10) Nem megy bele abba a csábító csapdába, amit az Isten okolásának zárt rendszere kínál. Pedig milyen egyszerű ez a rendszer! Világos, egyszerű válasz a szenvedésre. Olcsó gyógyszer, ami hamar csillapítja a fájdalmat. Jób nyitott marad arra, hogy a dolog nem ilyen egyszerű és olcsó. A fájdalmak ellenére, nagy erőfeszítéssel hátra lép egyet, ezzel tágítva a perspektíváját: nem csupán a jelen szenvedéseire figyel, hanem emlékszik a múlt ajándékaira is: *„Ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk.”*

A barátok érkezésénél már nincs ennyi ereje. A könyv további részében láthatjuk Jóbnak azt a nagyon emberi arcát is, amiben dühös, szomorú, kétségbeesett, amiben perel, és türelmetlenül válaszáért kiált Istenhez. Isten azonban a könyv végén megdicséri ezért a viselkedésért. Miért? Azért, mert Istennek tetszik, hogy Jób így reagál a barátok zárt rendszerére, nagybetűs istenképére, miszerint Isten bünteti őt a szenvedéssel. Mert Jób ezzel a válasszal sem elégszik meg, az önvád kielégítő csapdájába sem megy bele. Az origón maradva, nyitott szívvel, hol méltósággal viselve a szenvedést, hol sírva és szókimondón, de az élő Istenre kíváncsi, a valóságot hívja, hogy szabjon határt a sekélyes képzeletnek.

Igen, ezért beszéltem az elején erről a valóság—képzelet képről, mert a szenvedéseinkben ennek az elkülönítése nagyon fontos és gyógyító tud lenni. A szerettünk órák óta nem veszi fel a telefont. Hol lehet? Kivel lehet? Ugye nincs baja? A képzeletünk rengeteg választ tud adni ezekre a kérdésekre, és vágyunk rá, hogy kiderüljön a valóság, ami minden hamis képzetet egy pillanat alatt eltöröl. Minden

szenvedésben döntő, hogy hagyjuk-e, hogy a képzeletünk kínozzon, vagy nyitottak vagyunk arra, hogy a valóságot lássuk, és azzal dolgozzunk?

És akkor beszéljünk erről a valóságról annak a kijelentésnek az alapján, amit Isten saját magáról mond el! Nem az alapján, amit mások mondanak, vagy képzelnek róla, nem az alapján, amit magadnak megválaszoltál, hanem az alapján, amit ő saját magáról mond. Ez az alap a Biblia. És annak is nem egy kiragadott része, hanem az egésze, az elejétől a végéig mint nagy, összefüggő történet. Sok kérdés van a szenvedéssel kapcsolatban, mint azt az elején fel is soroltuk, de ez az igehirdetés ezek közül most egyre koncentrálni, ami alapján egyébként helyre tud állni a többi is. A kérdés az, hogy büntet-e az Isten? A válasz pedig: igen. Igen, mert ő igazságos. Menjünk tovább! Mit büntet az Isten? Erre is kapunk választ: a bűnt. A bűnt bünteti. És mi a bűn? Ezt Jób feleségének tanácsa foglalja össze a legjobban. Ezt mondja: *„Átkozd meg Istent, és halj meg!”* Átkozd meg: az itt használt eredeti héber szót búcsúzkodásnál is használták. Egy szakításnál az a mély, belső motiváció, ami erőt ad ahhoz, hogy ott tudjam hagyni a másikat az az, hogy meggyőződtem róla, hogy már nem szeret. Amíg szeret, addig nem tudok elszakadni, hátat fordítani. De ha eléri a szívemet az a hidegség, hogy nem szeret, akkor el tudok menni. A feleség tanácsa tehát arról szól, hogy Jób mondjon búcsút Istennek, fordítson neki hátat, mert Isten nem szereti őt.

Az volt a kérdés, hogy mi a bűn. Hát, ez a bűn. És mindig is ez volt a bűn, már az édenkert óta. Nem az a bűn, ha valaki a fiúmosdóban titokban cigizik. A bűn nem egyenlő azzal, amikor egy politikus erkölcstelen és képmutató. Ez mind a bűn következménye, igen, de a bűn maga nem ez, hanem az Istennek való hátat fordítás. A Teremtőtől, az élet forrásától való elfordulás. A gonosz a legnagyobb hazugsággal érte el az ember szívét, amikor végtére is azt mondta neki, hogy nem szereti őt az Isten. Ha ezt valaki elhiszi, az hátat tud fordítani Istennek. És aki ezt megteszi, aki magának az életnek fordít hátat, az a halál felé tart. És ezt Jób felesége is tudja jól: *„Átkozd meg Istent, és halj meg!”* Ennek a búcsúnak egyenes következménye a halál. És az édenkertben már születésünk előtt megtörtént ez a búcsú, ez a hazugság, amit születésünk után újra és újra elhiszünk. Büntet az Isten? Igen, mert ő igazságos. Mit büntet az Isten? A bűnt. A bűnnek pedig egyetlen egy végső büntetése van, ami nem a szenvedés, hanem a halál, amit mi magunk választunk minden egyes alkalommal, amikor a Teremtőnkől, az élettől fordulunk el.

Ez az a valóság, amiről Isten kijelentése beszél. Az elején azt mondtam, hogy a valóság sokkal tágasabbra szabja a kereteinket, mint azt a képzelet valaha is tudta volna. Pál apostol ezt írja: „...megismeritek az igazságot, és az igazság megszabadít titeket.” (Róm 6,32) Mégis hogyan szabadít meg minket ez a végzetes és szomorú igazság? Úgy, hogy ha mi figyelembe vesszük azt, amit a feleség és a barátok az ő zárt istenképükkel nem vettek figyelembe, miszerint igen, itt kezdődik Isten igazsága... de nem itt végződik a szeretete!

3.

Jézus minden neve elmond róla valamit. A Jézus név azt, hogy mit tesz: szabadít. A Krisztus a rangjáról beszél: ő a felkent Messiás. De van egy próféták által jövendölt neve is: Immánuél. Ez a név árulja el, hogy személy szerint kicsoda ő valójában. Mert az Immánuél azt jelenti: velünk az Isten. Jézusban Isten azt mondja el, hogy velünk van. Mert ő azt akarja, hogy ezt újra elhiggyük. Azt akarja, hogy mélyen átéljük. Ezért minden Jóbnak, aki őszintén keresi őt, és hagy magában helyet arra, hogy a nagybetűs, saját istenkép helyett a nagybetűs Isten rátaláljon, annak önmagát adja válaszul Jézusban. Jézus Krisztus azért jött, hogy értünk való életével, halálával és feltámadásával újra elmondja nekünk, és meggyőzzön minket arról, hogy a mindenható Isten velünk van és szeret minket. Mert a bűn az, hogy ezt nem hisszük el, és hátat fordítunk neki, a megtérés pedig egyszerűen annyi, hogy ezt elhiszük, és megfordulunk, újra felé fordulunk. Ha ez egyszer – akár pontszerűen, akár egy folyamatban – megtörténik, vagy megtörtént az életedben, onnantól kezdve tudod, hogy a bűnnek a végső büntetése nem a szenvedés, hanem a halál, amivel Isten az ő kegyelméből nem téged büntetett, hanem Jézusban önmagát, neked pedig örök életet ad. Ezt mondja Jézus János evangéliumában: „Mert az én Atyámnak az az akarata, hogy annak, aki látja a Fiút, és hisz benne, örök élete legyen; én pedig feltámasztom azt az utolsó napon.” (Jn 6,40)

Amikor ezt valaki megérti, akkor viszonszereti ezt az Isten, és életében először nem az ajándékaiért, az áldásaiért, hanem önmagáért fogja keresni és szeretni. Akkor is szereti, amikor Isten nem ad semmi mást, csak önmagát. Innentől kezdve, ebben a helyreállított bizalomban és szeretetben a szenvedés már nem lesz ok sem arra, hogy Istent okold, sem arra, hogy magadat. A megváltott ember életében a szenvedés már nem a büntetés része, hanem egyszerűen a megtört életé, amiben mellé szegődik

társnak az Isten maga. Ebben a szövetségben már nem miértek kínoznak, és nem válaszok vigasztalnak, hanem elég az Isten jelenléte. Az, hogy veled sír. Amikor pedig úgy dönt, hogy megálljt parancsol a szenvedésednek, személyesen fog letörölni minden könnyet. Ez lehet, hogy még az életedben megtörténik, sőt, lehet, hogy már kis idő múlva úgy jársz, mint Jób, aki mindent kétszeresen kapott vissza. Szabad ebben reménykedni, és könyörögni az Úrhoz enyhülésért! De az is lehet, hogy majd csak akkor kapod meg, amikor Jézus visszatér, és végleg nem lesz többé sírás. Bárhogy is legyen, ő addig se hagy cserben, és okot sem ad rá, hogy te elhagyd. Mindenható, még akkor is, ha nem látod, hogy mindenható. Jó, még akkor is, ha nem érted, hogy jó. És már nem azon múlik, hogy látod-e vagy érted-e. Felszabadít, hogy nem a te képzeleted szab neki határt, hanem az ő valósága az, ami határt szab, sokkal tágasabbat, mint a képzeleted valaha tudott volna. Mekkora szabadság ez, hogy a legnagyobb szükségben, amikor a legjobban fáj, akkor fordulhatok Istenhez, mert nem ellenem, hanem velem van!

Ezért van az, hogy csak a saját életed szenvedésének kérdéseivel találhatsz nyugalmat Istenben. Abban a kérdésben, hogy mással miért történik az, ami történik, vagy a globális katasztrófák nyomasztó súlya alatt csak imádkozni tudsz, hogy az, aki szenved, ugyanúgy, mint te, személyesen keressen és kapjon vigasztalást, erőt és enyhülést Istenben. Állj ott a másik mellett, de ne akard megmondani neki, hogy miért szenved, vagy mit csináljon, mint Jób felesége és barátai! Éld meg az istenképűségedet abban, hogy csendben jelen vagy, és együtt sírsz vele!

„Ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk.” – mondja Jób. Krisztusban mi már tudhatjuk, hogy ez a jó sokkal gazdagabb, mint gondolnánk, a rosszat pedig nem egyedül kell hordoznunk. Mert Jézus meghalt értünk, elszenvedve ezzel a bűn büntetésének valóságát és a hamis istenképek képzeletit, hogy egyik se legyen útban akkor, amikor a mi szenvedéseink és fájdalmaink közepette mellénk lép a mindenható, élő Isten.

Ámen.

Ima: Drága Jézus! Te vagy a legnagyobb jó, amit elfogadtunk, te, aki a legnagyobb rosszat szenvedted el értünk. Köszönjük, hogy ennyire szeretsz minket! Köszönjük, hogy amikor te kimondhatatlan szenvedésedben felkiáltottál, hogy „*én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?*” (Mt 27,46), akkor az azért történt, hogy amikor mi szenvedünk, akkor nekünk már soha többé ne kelljen feltennünk ezt a kérdést a mi mennyei Édesatyánknak. Add, Jézus, hogy amikor legközelebb a múltban keressük a szenvedésünk okát, ne csak a múlt hétig, vagy a múlt évig tudjunk hátranézni, hanem egészen vissza, addig, amíg meg nem látunk téged a kereszten, ahogy az egyetlen végső büntetésünket, a halált hordozod. És amikor legközelebb bizonytalanul nézünk a jövőbe, hadd lássunk tovább a holnapi napnál vagy a jövő évnél egészen addig, amíg meg nem látunk téged, ahogy visszajössz közénk, és eltörölsz minden könnyet, minden bizonytalanságot és szorongást. Így kérünk most egy gyülekezetként azokért, akiknek ezt most nehéz elhinni, mert a testi és lelki fájdalmak, a gyász vagy a félelem elhomályosítja a látásukat. Különösen kérünk azokért, akik úgy vannak most közöttünk, hogy szerettüket veszítették el. Köszönjük neked, Jézus, hogy a te érdemedért nem kell megvárunk, amíg tisztul a kép, és önerőből meglátjuk az Atya jóságát. A te kereszthalálodért és feltámadásodért az Atya ölelésében vészelhetjük át már azokat a napokat is, amikor teljes a sötétség. Köszönjük, Szentháromság Isten, hogy a te valóságod sokkal szebb, jobb és igazabb, mint a mi képzeletünk bármikor gondolta volna! Alázattal tesszük le eléd zárt istenképeinket, hogy nyisd ki, és töltsd be azokat önmagaddal! Adj nekünk békességet tebenned! Ámen.

Áldás: *„Áldott az Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja, az irgalom Atyja és minden vigasztalás Istene, aki megvigasztal minket minden nyomorúságunkban... Mert amilyen bőséggel részünk van Krisztus szenvedéseiben, olyan bőséges Krisztus által a mi vigasztalásunk is.”* (2Kor 1,3-5) *„...és Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, meg fogja őrizni szíveteket és gondolataitokat Krisztus Jézusban.”* (Fil 4,7)

(Bálint Anna)